

ALLMÄNNA AVTALSVILLKOR FÖR ANSLUTNING AV ELEKTRISKA HÖGSPÄNNINGSANLÄGGNINGAR TILL ELNÄT OCH ÖVERFÖRING AV EL TILL ELLER FRÅN SÅDANA ANLÄGGNINGAR

Dessa allmänna avtalsvillkor har utarbetats av Svensk Energi och avses komplettera de enskilda avtal om anslutning och överföring som parterna ska ingå skriftligen.

Villkoren är avsedda att tillämpas både vid avtal om anslutning för inmatning av el till nät och vid avtal om anslutning för uttag av el från nätet. Det ska noteras att en kund som matar in el på nätet, vanligtvis också tar ut el från nätet i vissa driftssituationer. Detta innebär att i praktiken föreligger två avtalsförhållanden, det ena avseende inmatning och det andra avseende uttag.

Som framgår av ingressen ska dessa villkor utgöra bilaga till ett individuellt avtal mellan parterna. När det gäller bestämmelserna om avbrottsersättning (2.13-2.19) ska framhållas att dessa omfattar uttagspunkter, dvs. avser de kunder som har anslutning till nätet för uttag av el. För kunder som matar in el på nätet föreligger inte någon rätt till avbrottsersättning enligt ellagen. Det kan dock vara en fördel att förtydliga detta i det enskilda avtalet när det rör inmatningskunder eftersom de allmänna avtalsvillkoren använder termen kund genomgående och därmed inte skiljer mellan inmatnings- och uttagskunder.

1. Inledande bestämmelser

1.1 Dessa allmänna avtalsvillkor avser anslutning av elektriska högspänningsanläggningar och överföring av el till eller från sådana anläggningar och ska tillämpas när parterna skriftligen har överenskommit därom. Avvikelser från dessa allmänna avtalsvillkor gäller om de har avtalats skriftligen.

Om mot varandra stridande villkor skulle förekomma mellan det skriftliga avtalet och NÄT 2012 H ska avtalet gälla.

Avsikten med allmänna avtalsvillkor är att de ska tillämpas i sin helhet. Det är dock tillåtet att göra förändringar eller tillägg. Man måste då vara uppmärksam på att följdändringar kan krävas. En viss försiktighet måste iaktas eftersom ändringar kan medföra att balansen i avtalet mellan parterna kan rubbas på ett sätt som gör att hela avtalet eller delar av det kan betraktas som oskäligt. Det ska särskilt noteras att alla eventuella avvikelser måste avtalas skriftligen för att gälla. Notera dock ellagens bestämmelser om att alla kunder i samma kundkategori ska behandlas lika.

Ändringar i villkorens ansvarsregler bör inte göras utan starka skäl. De ekonomiska konsekvenserna av sådana förändringar måste också noggrant övervägas.

Andra stycket reglerar rangordningen mellan det individuella avtalet och de allmänna avtalsvillkoren.

Enligt 4 kap. 1a § ellagen får elnätsföretag inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av Energimarknadsinspektionen. Detta innebär att om elnätsföretaget tillämpar egna villkor så måste även elnätsföretagets metod för att utforma dessa villkor prövas av Energimarknadsinspektionen.

1.2 I dessa allmänna avtalsvillkor avses med

- anvisat elhandelsföretag: det elhandelsföretag som säljer el till den kund som inte själv väljer elhandelsföretag. Det anvisade elhandelsföretaget utses av elnätsföretaget.

- **balansansvarig**: den som i avtal med den systemansvariga myndigheten åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i kundens uttagspunkt.

- **elhandelsföretag** (elleverantör enligt ellagen (1997:857)): det företag som en kund köper sin el av.

- **elnätsföretag** (nätkoncessionshavare enligt ellagen): det företag som med stöd av nätkoncession ansluter och överför el åt kunden.

- **nätkoncession**: tillstånd att dra fram, använda och underhålla elledningar i det område där kundens anläggning finns.

- **systemansvarig myndighet**: den myndighet, Affärsverket svenska kraftnät, i fortsättningen Svenska kraftnät, som har det övergripande ansvaret för att landets produktion och förbrukning av el är i balans.

- **uttagspunkt**: enligt ellagen den punkt där en kund, som har ett avtal med ett elnätsföretag, tar ut el för förbrukning.

1.3 Elnätsföretaget är enligt personuppgiftslagen (1998:204) ansvarigt för de personuppgifter som behandlas enligt denna punkt.

Personuppgifter som lämnas till elnätsföretaget kommer att behandlas för att kunna fullgöra ingångna avtal eller skyldigheter som föreligger enligt lag eller annan författning.

Vidare kan personuppgifterna komma att användas för marknadsanalyser, statistik och för att utvärdera och informera om tjänster och produkter. Personuppgifter kan även komma att behandlas för marknadsföringsändamål av såväl elnätsföretaget som koncernföretag samt dessa företags samarbetspartners.

Kund som motsätter sig att personuppgifterna behandlas för marknadsföringsändamål kan när som helst, för att förhindra sådan behandling, meddela elnätsföretaget detta.

Personuppgifter kan för angivna ändamål komma att utlämnas till och inhämtas från företag i koncernen samt samarbetspartners. För uppdatering av personuppgifter kan uppgifter även inhämtas från offentliga och privata register.

Kunden har rätt att på begäran kostnadsfritt en gång per år få information om vilka uppgifter som finns registrerade om denne samt för vilka ändamål dessa uppgifter behandlas. Kunden kan även begära rättelse av felaktiga uppgifter om kunden.

Begäran om sådan information eller rättelse ska vara egenhändigt undertecknad och ställas till elnätsföretaget.

Denna bestämmelse har tillkommit på grund av de krav som personuppgiftslagen (PUL) ställer avseende information vid inhämtande av personuppgifter (vanligtvis vid en ny kundrelation). Den registrerade behöver visserligen inte informeras om den redan vet vilka uppgifter som finns om kunden och hur dessa ska behandlas, men eftersom det råder osklarhet om vilka behandlingar som är självklara är det bäst att alltid lämna en information.

Bestämmelsen är skriven utifrån vad som är tillåtet enligt PUL. Det måste dock påpekas att elnätsföretaget mot bakgrund av ellagens regler om s.k. unbundling måste hantera kundinformation konkurrensneutralt. Uppgifterna får således inte lämnas ut till elhandels- eller elproduktionsföretag enbart på den grunden att dessa företag ingår i samma koncern.

Det är viktigt att varje elnätsföretag tar ställning till om informationen stämmer överens med den behandling som sker i företaget. Därför är det väsentligt att inventera informationshanteringen inom företaget och i förekommande fall inom koncernen. Det är den personuppgiftsansvarige (elnätsföretaget) som har ansvaret för och därmed måste ha kontroll över hur personuppgifter behandlas, även om viss hantering sker hos annan.

Enligt PUL har den registrerade rätt att kostnadsfritt en gång per år få information om vilka uppgifter som finns registrerade om denne och varifrån de har inhämtats, ändamålen med behandlingen av uppgifterna samt till vem uppgifterna lämnas ut. En sådan begäran ska vara skriftlig och egenhändigt undertecknad. Den personuppgiftsansvarige är vidare skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med PUL eller utfärdade föreskrifter. Här finns inte något krav på underskrift. Detta bör dock krävas för att säkerställa att det är den registrerade själv som begärt rättelsen. Beträffande sådant meddelande från kunden som anges i fjärde stycket (motsätter sig att personuppgifterna behandlas för marknadsföringsändamål) gäller inte något krav på att meddelandet ska vara skriftligt.

2. Anslutning av elanläggning

Anslutning och överföring

2.1 Elnätsföretaget ska tillhandahålla anslutning till elnät för trefasig växelström om normalt 50 Hz och vid i avtalet angiven nominell huvudspänning. Elnätsföretaget ska eftersträva att hålla variationerna i spänning samt andelen övertoner inom gränser, som överensstämmer med god teknisk praxis.

Inledningsvis definieras att avtalet avser anslutning till växelströmsnät med 50 Hz. Huvudspänningen i anslutningspunkten ska alltid anges i det individuella avtalet. I fråga om variationerna i spänning och övertoner hänvisas till god teknisk praxis. Vägledning angående vad som avses med god teknisk praxis kan hämtas ur Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om krav som ska vara uppfyllda för att överföringen av el ska vara av god kvalitet (EIFS 2013:1). Det ska noteras att kunden också har skyldigheter i fråga om t.ex. övertoner, jfr 3.19 nedan.

Hinder mot avtalets fullgörande

2.2 Part är inte skyldig att fullgöra avtalet om fullgörandet väsentligt försvåras till följd av hinder som denne inte råder över. Som hinder räknas krig, myndighetsbeslut, omfattande driftstörningar, störningar i allmänna transportväsendet eller annat av part ej vållat förhållande som väsentligt inverkar på avtalets fullgörande och som part inte kunnat förutse och vars menliga inverkan part inte rimligen kunnat undanröja.

Bestämmelsen innehåller en ömsesidig friskrivning från åtaganden enligt avtalet vid s.k. force majeure. Gemensamt för tillämpliga hinder är att de ska ha inverkat väsentligt på avtalet, att hindret inte kunnat förutses och att det inte rimligen kunnat undanröjas.

Denna bestämmelse kan bli tillämplig vid avbrott i elöverföringen t.ex. på grund av särskilt kraftiga oväder.

Friskrivningen gäller endast så länge som hindret varar. Information vid force majeure bör omgående lämnas till motparten.

2.3 Om den systemansvariga myndigheten begär att uttaget av el i området ska begränsas eller avbrytas kan elnätsföretaget enligt ellagen bli skyldigt att avbryta eller begränsa överföringen av el till kundens uttagspunkt.

Svenska kraftnät har det övergripande ansvaret för den svenska elbalansen. Svenska kraftnäts rätt att begära att uttagen begränsas är reglerad i 8 kap. 2 § ellagen. Denna bestämmelse utgör därför endast en upplysning till kunden.

2.4 Elnätsföretaget har rätt att avbryta överföringen av el för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet. Avbrottet får inte i något fall pågå längre än åtgärden kräver.

Motsvarar lydelsen i 11 kap. 7 § första stycket ellagen som gäller i konsumentförhållanden. För näringsidkare finns ingen lagreglering. Det finns dock i detta avseende inte någon anledning att i avtalsvillkoren ha en bestämmelse som skiljer sig från den som gäller i konsumentsammanhang.

2.5 Kan elnätsföretaget förutse avbrott i eller begränsning av överföringen ska kunden i god tid underrättas på lämpligt sätt.

Meddelande till kunder om förutsebara avbrott eller begränsningar kan lämnas på olika sätt. Det ska observeras att meddelandeskyldigheten gäller alla förutsebara avbrott eller begränsningar, dvs. även kortvariga sådana. Förutom att meddelandet ska ske i så god tid som möjligt är det väsentligt att meddelandet når kunden.

Cirka fyra till sju dagar i förväg kan meddelande behöva lämnas. Genom meddelanden om avbrott i rätt tid till kunden kan många skador begränsas. Det väsentliga är att meddelandet är effektivt. Till högspänningskunder bör som huvudregel väljas en direkt information. I vissa situationer kan det vara möjligt med någon annan form av underrättelse. Det viktigaste är därvid att underrättelsen är lämplig utifrån kundens synpunkt och avbrottets eller begränsningens art.

Om elnätsföretaget tidigare har använt sig av ett visst tillvägagångssätt bör stor försiktighet iaktas vid övergång till annan princip t.ex. från meddelande direkt till kunden till annat förfarande.

2.6 Avbrott ska göras så korta som möjligt samt i görligaste mån förläggas till sådana tider att minsta totala olägenhet uppkommer för de berörda kunderna.

Det är rimligt att elnätsföretaget informerar sig om vilka tider som är minst känsliga för kunden och anpassar avbrottet till detta om det är möjligt.

2.7 När det är nödvändigt att avbryta eller begränsa kunders uttag eller inmatning av el enligt punkterna 2.2 eller 2.4 ska elnätsföretaget fördela tillgänglig överföringskapacitet mellan sina kunder så rättvist som möjligt.

När det är nödvändigt att avbryta eller begränsa uttaget av el enligt punkten 2.3 ska det genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

Kunden är skyldig att begränsa sitt uttag eller sin inmatning enligt elnätsföretagets anvisningar.

I de fall elnätsföretaget avbryter eller begränsar överföringen av el i enlighet med 2.2 och 2.4, måste fördelningen av tillgänglig kapacitet kunna motiveras varvid i uttrycket "så rättvist som möjligt" inbegrips att fördelningen inte får göras efter elnätsföretagets eget gottfinnande.

Andra stycket avser de tillfällen, enligt 2.3, då Svenska kraftnät inom ramen för systemansvaret, som följer av 8 kap. 2 § ellagen, beordrar begränsningar i eller avbrytande av elöverföringen. Vid dessa tillfällen ska samhällsviktiga elanvändare prioriteras, i enlighet med Styrelseplaneringen.

När det gäller högspänningskunder kan det vid bristsituationer vara lämpligare att kunden själv begränsar sitt uttag i stället för att helt bortkopplas. För att säkerställa denna möjlighet har i sista stycket införts en skyldighet för kunden att följa elnätsföretagets anvisningar.

Ersättning för skada m.m.

2.8 För skada orsakad genom inverkan av el finns bestämmelser om strikt ansvar i ellagen.

I 10 kap. 1 § ellagen finns huvudregeln om strikt ansvar genom inverkan av el.

Det strikta ansvaret ligger hos innehavaren av den elektriska anläggning från vilken elen senast kommit.

I 1 kap. 2 § ellagen anges att elektriska anläggningar indelas i produktionsanläggningar, överföringsanläggningar och användaranläggningar. Alla dessa anläggningskategorier omfattas således av skadestandsregleringen.

För närmare studier hänvisas till Svensk Energis rapport "Skadestånd på elmarknaden".

2.9 I de fall ellagens bestämmelser om strikt ansvar inte gäller har kunden rätt till ersättning av elnätsföretaget för avbrott, inskränkning eller annan störning i överföringen endast om detta förorsakats av vårdslöshet eller försummelse från elnätsföretagets sida.

Rätten till ersättning omfattar inte ren förmögenhetsskada och inte heller följdskada vid person- eller sakskada.

Första stycket beskriver de förutsättningar som gäller för att ersättning ska utges, bl.a. att elnätsföretaget varit vårdslöst eller försumligt. Med ren förmögenhetsskada avses sådan ekonomisk skada som uppkommer utan samband med person- eller sakskada. Som exempel kan nämnas inkomstförlust vid stillestånd i produktion på grund av elavbrott.

Med följdskada vid personskada avses t.ex. förlorad arbetsinkomst på grund av sjukskrivning.

Med följdskada vid sakskada avses t.ex. produktionsförlust på grund av maskinskada i en fabrik.

Det är kunden som ska visa att skadan uppkommit genom elnätsföretagets vårdslöshet eller försummelse.

2.10 Om en kund påtalar att ett byte av elhandelsföretag inte genomförts på rätt sätt eller i rätt tid svarar elnätsföretaget för att frågan, efter samråd med det anmälade elhandelsföretaget, utreds. Elnätsföretaget ska även lämna besked till kunden om vad som orsakat felaktigheten. Besked ska, om inte särskilda skäl föreligger, lämnas till kunden inom en månad från det att kunden tagit kontakt med elnätsföretaget.

Syftet med bestämmelsen är att kunden endast behöver ha en part att vända sig till samt att kunden ska erhålla svar inom en begränsad tid.

Detta innebär att, oavsett vem som orsakat fel i bytet av elhandelsföretag, det alltid är den part som kunden först anmäler felet till som ska se till att ärendet utreds.

Motsvarande bestämmelse finns även i EL 2012 N (rev).

2.11 Om elnätsföretaget inte fullgjort sin skyldighet enligt punkten 8.2 eller inte rapporterat insamlade mätvärden vid ett byte av elhandelsföretag eller vid ett

påbörjande av elleverans enligt punkten 4.6 har kunden rätt till ersättning för den skada som därvid uppstår.

Om kunden gjort sannolikt att denne drabbats av skada men skadebeloppet inte uppgår till 1 000 kronor per uttagspunkt och skadetillfälle ska kunden ändå erhålla ersättning med 1 000 kronor. För att få ersättning med högre belopp måste kunden styrka skadan och dess storlek.

Elnätsföretaget ska rapportera mätvärden enligt Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, EIFS 2011:3 (mätföreskrifterna).

Om en kund drabbas av ekonomisk skada på grund av att elnätsföretaget inte iakttar ovan angiven reglering utgör detta en ersättningsgrundande försummelse.

Kunden måste för att få ersättning göra sannolikt att den drabbats av skada, t.ex. genom att kunden fått vänta med bytet av elhandelsföretag och därigenom tvingats att betala ett högre elpris till kundens tidigare elhandelsföretag.

Av utredningsmässiga skäl behöver kunden inte styrka ersättningsbeloppets storlek om detta understiger 1000 kronor. Så snart kunden gjort sannolikt att denne drabbats av en skada är denne således alltid berättigad till minst 1000 kronor i ersättning. Om kunden anser sig berättigad till högre ersättning måste denne visa skadan och dess storlek.

2.12 Den skadelidande parten ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Försummar den skadelidande parten det kan ersättningen reduceras i motsvarande mån.

Om den skadelidande parten haft möjlighet att begränsa sin skada men inte vidtagit skäliga åtgärder för att göra detta så kan ersättningen reduceras. Reduceringen ska stå i proportion till försummelsen.

Avbrottsersättning

2.13 Om uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar har kunden rätt till avbrottsersättning om inte någon av följande situationer föreligger.

- 1. Avbrottet beror på kundens försummelse.**
- 2. Överföringen har avbrutits med stöd av punkten 2.4.**
- 3. Elnätsföretaget kan visa att avbrottet berott på ett hinder utanför berört elnätsföretags kontroll, som detta inte skäligen kunde förväntats ha räknat med och vars följderna detta inte heller skäligen kunde ha undvikits eller övervunnits.**
- 4. Avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.**

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 10 § ellagen och innehåller grundläggande förutsättning för elanvändares rätt till avbrottsersättning.

När det gäller bestämmelserna om avbrottsersättning (2.13-2.19) ska framhållas att det enligt ellagen föreligger en sådan rätt till ersättning avseende uttagspunkter, dvs. för de kunder som har anslutning till nätet för uttag av el. För kunder som matar in el på nätet föreligger inte någon rätt till avbrottsersättning för inmatningspunkterna enligt ellagen.

I bestämmelsen föreskrivs att kunden har rätt till avbrottsersättning om uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar. Det tydliggörs också att det räcker att överföringen avbrutits i en eller två faser för att avbrottsersättning ska utgå. Vidare framgår att en förutsättning för att kunden ska ha rätt till avbrottsersättning är att elöverföringen avbryts under en sammanhängande period om minst tolv timmar. Det måste

med andra ord alltid vara en inledande period om minst tolv timmars elavbrott. Rätten till avbrottsersättning gäller inte i exempelvis det fallet att elöverföringen avbryts i tio timmar, fungerar i en timme och sedan åter avbryts i tio timmar (se prop. 2005/06:27 sid 58).

När väl tolv timmar uppnåtts måste elöverföringen, för att avbrottsperioden ska anses avslutad, ha fungerat under minst två sammanhängande timmar, se närmare 2.15.

Starttidpunkten för ett avbrott i elöverföringen har inte närmare belysts i förarbetena till lagstiftningen. Som framgår av 2.17 så ska dock fristen för utbetalning ta sin utgångspunkt i när elnätsföretaget fått eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Det framstår som rimligt att även för starttidpunkt i nu aktuellt hänseende utgå ifrån när elnätsföretaget fått eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Vid avbrott som drabbar många kunder torde detta i praktiken inte innebära några större problem.

Vid fel i enstaka kundanläggningar gäller ofta motsatsen eftersom elnätsföretaget vanligtvis inte har någon utrustning som känner av dessa fel och därför är hänvisat till att någon kund hör av sig. I många av dessa fall hör naturligen kunderna av sig i nära anslutning till själva avbrottet. Det kan dock finnas anläggningar där ingen vistas vid avbrottstidpunkten. I sådana fall är det rimligt att starttidpunkten normalt räknas från det att någon kund som är berörd hör av sig till elnätsföretaget. Om flera kunder är berörda får det avgöras från fall till fall om det räcker med att någon kund hör av sig. Om det i ett enskilt fall finns underlag, exempelvis information från elmätaren eller med hänsyn till uppkomna skador, som pekar mot att avbrottet har pågått under längre tid bör dessa omständigheter ligga till grund för bedömningen av hur lång tid avbrottet varat.

I bestämmelsen regleras även de undantag då, trots att ett avbrott varat i minst tolv timmar, någon rätt till avbrottsersättning ändå inte föreligger.

Det första undantaget avser de fall då avbrottet beror på kundens försummelse. Till dessa bör räknas även de fall då kundens anläggning är frånkopplad till följd av bristande betalning eller på någon annan grund.

En kund vars anläggning är frånkopplad på kundens egen begäran har inte heller någon rätt till avbrottsersättning.

Det andra undantaget omfattar de avbrott i elöverföringen som beror på att elnätsföretaget av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet måste avbryta överföringen. Dessa avbrott brukar normalt kallas för planerade avbrott.

Det tredje undantaget avser det s.k. kontrollansvaret. För att elnätsföretaget ska undgå ersättningsskyldighet krävs att fyra förutsättningar är uppfyllda. För det första ska det föreligga ett hinder mot överföring av el. För det andra ska hindret ligga utanför elnätsföretagets kontroll. För det tredje ska hindret vara sådant att elnätsföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med det. För det fjärde ska elnätsföretaget inte skäligen ha kunnat undvika eller övervinna hindrets följder. För att elnätsföretaget ska undgå ersättningsskyldighet måste samtliga fyra förutsättningar vara uppfyllda. Elnätsföretaget har bevisbördan för att så är fallet.

Den första förutsättningen innebär alltså att avbrottet ska bero på omständigheter som utgör hinder för elöverföringen. Det är inte tillräckligt att elöverföringen försvåras eller blir mer kostsam än vad man kunnat räkna med. Det är dock inte en nödvändig förutsättning att elöverföringen är absolut omöjlig.

Den andra förutsättningen för befrielse från ersättningsskyldighet är att elavbrottet beror på ett hinder som ligger utanför elnätsföretagets kontroll. Den bedömning som man ska göra för att avgöra om ett prestationshinder ligger utanför elnätsföretagets kontroll skiljer sig från vårdslöshetsbedömning bl.a. genom att ersättningsskyldighet alltid inträder när orsaken till hindret kan hänföras till företagets kontrollsfär. Det är tillräckligt att hindret beror på omständigheter som i princip är kontrollerbara för elnätsföretaget. Däremot är

det utan betydelse huruvida företagets handlande i något avseende är att betrakta som klandervärt. Det innebär att man i första hand måste bedöma hindret som sådant. Man måste fråga sig om ett elnätsföretag i allmänhet typiskt sett kan påverka uppkomsten av ett liknande hinder. Man kan emellertid vid själva kvalificeringen av typhändelsen inte undgå att ta hänsyn även till hur elnätsföretaget uppträtt i det enskilda fallet. Även rena olyckshändelser, t.ex. en brand, kan omfattas av ansvaret. Det gäller om inte orsakerna ligger utanför det som elnätsföretaget kan kontrollera. Beror en brand på kortslutning i det elektriska systemet ligger det i princip innanför elnätsföretagets kontrollsfär. Situationen kan vara en annan om exempelvis branden är anlagd. Ett avbrott på grund av vindfälla, tjäle, blötsnö, blixtnedslag eller liknande händelser torde aldrig kunna anses ligga utanför elnätsföretagets kontrollansvar, om avbrottet beror på att tillsynsmyndigheternas föreskrifter och råd inte har följts.

Den tredje förutsättningen för befrielse från ersättningsskyldighet är att hindret är sådant att elnätsföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med det. Vilka händelser som i denna mening bör tas i beräkning beror i hög grad på omständigheterna i det enskilda fallet. Det finns risker som är ofta förekommande och typiska för verksamheten så att elnätsföretaget regelmässigt bör räkna med dem, medan andra händelser är så ovanliga och avlägsna att de inte behöver beaktas. Om t.ex. blötsnö i ett visst område nästan varje vinter orsakar ledningsbrott, trots att elnätsföretaget följt tillsynsmyndigheternas föreskrifter och råd, måste det anses att elnätsföretaget skäligen kunde förväntas ha räknat med att avbrott av denna orsak kan ske. Det innebär att risken för avbrott i dessa fall placeras hos elnätsföretaget. Om däremot ett ledningsbrott orsakas av för det aktuella området extrema väderleksförhållanden eller av en exceptionell händelse, bör elnätsföretaget inte behöva ta avbrottet i beräkning. I sistnämnda fall placeras alltså risken för avbrott i stället hos kunden.

Den fjärde förutsättningen är att elnätsföretaget inte skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit hindrets följder. I uttrycket "skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit" ligger främst att det ska göras en bedömning av det ekonomiskt rimliga i att vidta åtgärder för att förhindra följderna av ett elavbrott. En situation där frågan om elnätsföretaget skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit följderna av hindret är att det finns alternativa möjligheter att förse kunden med el. Finns sådana möjligheter torde dessa i regel behöva utnyttjas av elnätsföretaget för att detta ska undvika ersättningsskyldighet. Detta innebär inte att elnätsföretaget är skyldigt att ha reservkapacitet till samtliga sina kunder.

Till skillnad från skadeståndsansättningen omfattar avbrottsersättningen även avbrott på regionnäten. Om avbrottet finns på regionnätet är det således detta elnätsföretag som kontrollansvaret ska appliceras på.

Det fjärde undantaget innebär att skyldigheten att betala avbrottsersättning alltid bortfaller om avbrottet orsakats av ett fel i stamnätet. Undantaget gäller oavsett hur länge elavbrottet varat och även i ett fall då det tagit lång tid att återställa leveransfunktionen hos ett underliggande region- eller lokalnät som har påverkats av det ursprungliga felet i stamnätet. Avbrottet ska då fortfarande anses hänförligt till stamnätet.

Undantaget torde vara tillämpligt även vid användning av bortkoppling som beordras av Svenska kraftnät.

2.14 Elnätsföretaget till vars nät kundens anläggning är ansluten ska betala avbrottsersättning till kunden enligt de närmare bestämmelser som anges nedan.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 11 § ellagen.

Bestämmelsen innebär att det är elnätsföretaget som äger det nät där kundens elanläggning är direkt ansluten som ska betala ut ersättningen, oavsett om avbrottet beror på ett fel i dess nät eller något annat elnätsföretags nät. Notera dock att skyldigheten att betala avbrottsersättning alltid bortfaller om avbrottet orsakats av ett fel i stamnätet.

- 2.15** När avbrottsersättning beräknas ska en period med avbruten överföring av el (avbrottsperiod) anses avslutad vid den tidpunkt då avbrottet upphört, om överföringen därefter har fungerat oavbrutet under de närmast följande två timmarna.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod om minst tolv timmar och högst tjugofyra timmar betalas med 12,5 procent av kundens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Om avbrottsperioden är längre än tjugofyra timmar ska för varje därefter påbörjad tjugofyrtimmarsperiod ytterligare ersättning betalas med 25 procent av kundens beräknade årliga nätkostnad, dock ytterligare lägst 2 procent av prisbasbeloppet avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod uppgå till högst 300 procent av kundens beräknade årliga nätkostnad.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 12 § ellagen.

Bestämmelsen reglerar hur avbrottsperiod och avbrottsersättning ska beräknas.

Bestämmelsen förutsätter att den första (inledande) avbrottsperioden uppgår sammanhängande till minst tolv timmar för att en rätt till ersättning överhuvudtaget ska uppkomma.

Med sammanhängande avbrott avses vad som framgår av kommentaren till 2.13. I det fall då elöverföringen avbryts i 23 timmar och därefter fungerar oavbrutet under de närmast följande två timmarna uppgår avbrottsperioden till 23 timmar, och rätt till avbrottsersättning föreligger för denna tid.

Om elöverföringen åter avbryts efter att den har fungerat oavbrutet i två timmar kan en ny avbrottsperiod som ger rätt till avbrottsersättning inledas, förutsatt att det nya avbrottet då varar under minst tolv timmar.

Om överföringen av el efter ett avbrott som varat minst tolv timmar bara fungerar i en timme för att sedan åter avbrytas, ska den timme då elen har fungerat räknas in i avbrottsperioden. Om exempelvis elöverföringen avbryts i 14 timmar, fungerar i en timme, avbryts ytterligare i tio timmar, för att slutligen fungera oavbrutet under de närmast följande två timmarna, uppgår avbrottsperioden till sammanlagt 25 timmar.

Avbrottsperiod i timmar och dygn	Ersättning i %	
	av beräknad årlig nätkostnad	Minimibelopp* i kronor
> 12 – ≤ 24 timmar (> 0,5 dygn)	12,50%	900 kr
> 24 – ≤ 48 timmar (> 1 dygn)	37,50%	1 800 kr
> 48 – ≤ 72 timmar (> 2 dygn)	62,50%	2 700 kr
> 72 – ≤ 96 timmar (> 3 dygn)	87,50%	3 600 kr
> 96 – ≤ 120 timmar (> 4 dygn)	112,50%	4 500 kr
> 120 – ≤ 144 timmar (> 5 dygn)	137,50%	5 400 kr
> 144 – ≤ 168 timmar (> 6 dygn)	162,50%	6 300 kr
> 168 – ≤ 192 timmar (> 7 dygn)	187,50%	7 200 kr
> 192 – ≤ 216 timmar (> 8 dygn)	212,50%	8 100 kr
> 216 – ≤ 240 timmar (> 9 dygn)	237,50%	9 000 kr
> 240 – ≤ 264 timmar (> 10 dygn)	262,50%	9 900 kr
> 264 – ≤ 288 timmar (> 11 dygn)	287,50%	10 800 kr
Mer än 288 timmar (> 12 dygn)	300,00%	11 700 kr

* Observera att maximal ersättning dock alltid är högst 300 % av kundens beräknade årliga nätkostnad. Därvid kan ersättning bli lägre än vad som framgår av kolumnens minimibelopp.

(Tabellen avser 2015 års belopp. Elnätsföretaget ansvarar för att beloppen revideras när prisbasbeloppet ändras.)

Med kundens beräknade årliga nätkostnad avses såväl den rörliga som den fasta delen samt myndighetsavgifter, i den utsträckning dessa debiteras kund. Till skillnad mot vad som gäller för konsumenter ingår inte moms i begreppet "beräknad årlig nätkostnad" för näringsidkare med avdragsrätt för moms. Beräkningen av kundens förbrukning ska göras med ledning av kundens tidigare kända mätvärden i uttagspunkten eller, i avsaknad av sådana, som om kunden följt sin kundkategoris normala förbrukningsmönster samt vad som i övrigt är känt vid avbrottsstillfället. Frågan om hur utbetald avbrottsersättning ska hanteras ur ett momsperspektiv har prövats av Regeringsrätten (se Regeringsrättens dom den 28 juni 2007 i mål nr 7735-06). Regeringsrätten fann att utbetald avbrottsersättning inte ska räknas in i betalningsunderlaget för moms.

I de fall det rör sig om s.k. tillfälliga abonnemang ska beräkningen grundas på den kostnad som kunden har för det abonnemang som föreligger vid det tillfälle då avbrottet inträffar.

Varje avbrottsperiod ska ersättas med maximalt 300 procent av kundens årliga beräknade nätkostnad. Detta innebär att en kund kan få maximal avbrottsersättning vid flera tillfällen under ett och samma år.

- 2.16 Avbrottsersättning får jämkas efter vad som är skäligt**
- om avbrottsersättningen är oskäligt betungande med hänsyn till de ekonomiska förhållandena hos elnätsföretaget eller hos ägare till annat nät som på grund av avbrottet är ersättningsskyldig gentemot elnätsföretaget enligt ellagen, eller
 - om arbetet med att få igång överföringen av el har behövt försenas för att inte utsätta arbetstagarna för betydande risker.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 13 § ellagen.

I förarbetena till lagstiftningen (prop. 2005/06:27) anges följande:

”Jämkning av avbrottsersättning bör komma i fråga endast i undantagsfall. Hur nätföretagets ekonomiska förhållanden skall inverka på möjligheten till jämkning får bedömas från fall till fall. Avsikten med reglerna om avbrottsersättning är huvudsakligen att de skall ha en preventiv funktion, dvs. skapa drivkrafter att vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa en leveranssäker elöverföring. Ersättningsskyldigheten måste i praktiken uppgå till ett i och för sig betydande belopp för att jämkning skall kunna komma i fråga. Det torde huvudsakligen vara fråga om mindre nätföretag som vid ett eller flera tillfällen drabbas av svåra väderförhållanden som medför omfattande skador på stora delar av elnätet inom företagets koncessionsområde. Jämkning bör då kunna ske om ett normalt välskött nätföretag, som följer ett ambitiöst program för investeringar i elnätet, riskerar att hamna i betalningssvårigheter på grund av omfattande anspråk på avbrottsersättning. Hänsyn kan tas till att praktiska skäl har förhindrat arbetet med att snabbt få igång överföringen av el. Så kan exempelvis vara fallet om nätföretagets reparationsarbete har försenats väsentligt av att arbetet har varit förenat med icke obetydliga risker för arbetstagarna eller att röjningen av vägar och annan infrastruktur som arbetet är beroende av har tagit lång tid.”

Av förarbetena synes jämknigen bara kunna komma i fråga för företag som är normalt välskötta och som följer ett ambitiöst program för investeringar i nätet. Detta har dock inte kommit till direkt uttryck i själva lagtexten. Det får därför anses oklart om detta uttalande i förarbetena, utan direkt stöd i lagtexten, skulle kunna innebära att företag, för vilka ersättningen klart blir oskäligt betungande med en obeståndssituation som följd, inte skulle kunna jämka ersättningen för att de inte bedöms välskötta eller följt ett ambitiöst investeringsprogram. I avsaknad av praxis går det inte att ge ett entydigt svar på denna frågeställning.

Vidare anges i förarbetena att hänsyn vid jämknigen kan tas till att praktiska skäl har förhindrat att snabbt få i gång överföringen av el, t.ex. att röjning av vägar har tagit lång tid. Inte heller detta har kommit till uttryck i lagtexten utan får därför vägas in i helhetsbedömningen.

Vid jämkning enligt första strecksatsen ska elnätsföretaget beakta att jämkning endast får ske i den utsträckning som behövs för att ersättningskyldigheten inte längre ska framstå som oskäligt betungande.

Vid jämkning enligt andra strecksatsen krävs det att det förelegat så svåra arbetsförhållanden att någon störningsavhjälpling inte kunnat utföras under en eller flera perioder. Syftet med bestämmelsen är att berört/berörda elnätsföretag inte ska behöva överväga att bryta mot arbetarskyddsbestämmelserna i sina försök att hålla nere avbrottstiderna. En helhetsbedömning av situationen bör ligga till grund för bedömningen av hur mycket ersättningen ska jämkas.

Jämkning ska ske av själva ersättningen och inte genom en framflyttning av starttidpunkten för avbrottet eller minskning av den totala avbrottstiden med den tid man inte kunnat arbeta på grund av betydande risker. Ett sådant förfarande rymmer svårigen inom begreppet jämkning.

Jämkning bör, såsom nämnts ovan, grundas på en helhetsbedömning där såväl kundens som elnätsföretagets svårigheter vid avbrottet beaktas. I de fall störningsavhjälplingen skulle ha varit klar inom en mycket kort tidsperiod om det inte vore för förseningen, kan det föreligga skäl att helt eller till stor del sätta ned ersättningen. Om förseningen istället endast försumbart påverkat avbrottstiden kan det föreligga skäl att inte sätta ned ersättningen. De flesta fall kommer naturligtvis att ligga någonstans emellan dessa ytterligheter och får bedömas från fall till fall mot bakgrund av de speciella omständigheter och svårigheter som förelegat vid avbrottet.

I bestämmelsen används begreppet arbetstagare. Begreppet torde inte bara innefatta elnätsföretagets anställda utan även andra som anlitats för att avhjälpa avbrottet.

Beträffande jämkningsfrågor som kan uppstå mellan elnätsföretag då fel uppstått i flera nät eller i annat nät än elnätsföretagets hänvisas till de särskilda bestämmelser, "Regressrätt vid utbetalning av avbrottsersättning", som tagits fram av Svensk Energi.

2.17 Elnätsföretaget ska utge avbrottsersättning utan oskäligt dröjsmål och aldrig senare än sex månader från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet.

Om betalning inte sker i rätt tid utgår ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) för ej utgiven ersättning.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 14 § ellagen.

Bestämmelsen reglerar fristen för utbetalning av avbrottsersättning. Utbetalningen ska ske utan oskäligt dröjsmål. Härmed avses att kunden ska erhålla ersättningen så snart utredningen om ersättningsskyldighet avslutats och beloppets storlek är fastställt. Tiden för detta får bedömas från fall till fall.

Om elnätsföretaget behöver göra ytterligare utredningar för att fastställa om kunden har rätt till avbrottsersättning, får elnätsföretaget avvakta med utbetalningen i högst sex månader från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Så kan exempelvis vara fallet om elnätsföretaget bedömer att avbrottet berodde på omständigheter som kan ligga utanför företagets eller överliggande elnätsföretags kontroll.

Fristen för utbetalningen beräknas från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Bestämmelsen utgår från att en kund som har rätt till avbrottsersättning normalt inte behöver underrätta elnätsföretaget om att avbrottet har inträffat och att kunden gör anspråk på ersättningen. Ett elnätsföretag har oftast vetskap om att ett långvarigt elavbrott har inträffat och vilka kunder som omfattas av avbrottet.

För sådana enstaka fel där elnätsföretagets utrustning inte klarar av att känna av felen räknas tiden från det att elnätsföretaget har fått kännedom om felet. Normalt sker detta genom att berörda kunder har hört av sig. Om enbart en av flera berörda kunder har hört av sig ska ersättning utbetalas till samtliga berörda kunder om elnätsföretaget genom detta borde ha insett att fler kunder måste ha varit berörda av avbrottet.

Elnätsföretaget är skyldigt att betala ränta enligt 6 § räntelagen, om betalning inte sker i rätt tid. Dröjsmålsränta ska betalas med en årlig räntesats som motsvarar Riksbankens referensränta plus 8 procentenheter, se 6 och 9 §§ räntelagen. Referensräntan fastställs av Riksbanken två gånger per år, att gälla för det kommande kalenderhalvåret. Dröjsmålsränta ska betalas även om avbrottsersättningens storlek inte är slutligt bestämd när fordran på avbrottsersättning är förfallen till betalning enligt ovan. Att betalningen av ersättningen försenas kan bero på en tvist om exempelvis det s.k. kontrollansvarets gränser. Även i ett sådant fall ska alltså elnätsföretaget, om det senare fastställs att elnätsföretaget har varit ersättningsskyldigt, betala dröjsmålsränta enligt bestämmelsen.

Lagstiftningen reglerar inte hur ersättningen till kund ska erläggas. Detta innebär att det är möjligt att betala ersättning genom att göra en kreditering av kommande faktura. Observera dock att kunden ska erhålla ersättningen utan oskäligt dröjsmål och aldrig senare än sex månader från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Detta sätter gränser för krediteringens omfattning.

I detta sammanhang bör observeras att reglerna är tvingande till kundens fördel. För att kunna göra kreditering över längre period än regeln medger krävs att kunden i den

uppkomna situationen accepterat detta. För att undvika tvister rekommenderas att sådana uppgörelser med kunder träffas skriftligen.

- 2.18 Om kunden inte erhållit avbrottsersättning ska kunden underrätta elnätsföretaget om anspråk på avbrottsersättning inom två år från det att avbrottet upphört. Gör kunden inte det har denne förlorat rätten till avbrottsersättning för det aktuella avbrottet.**

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 15 § ellagen.

Enligt huvudregeln i 2.17 ska utbetalning av avbrottsersättning ske utan oskäligt dröjsmål och utan att kunden behöver underrätta elnätsföretaget om sina anspråk. Om kunden ändå inte erhållit avbrottsersättning enligt huvudregeln ska kunden underrätta elnätsföretaget om ett anspråk på ersättning senast inom två år från det att avbrottet upphört. Om så inte sker förlorar kunden rätten till ersättning. Har kunden underrättat elnätsföretaget om sitt anspråk inom tvåårsfristen gäller allmänna preskriptionsregler, d.v.s. 10 år från underrättelsen.

- 2.19 Avbrottsersättning ska avräknas från skadestånd som betalas ut på grund av samma elavbrott.**

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 9 § ellagen.

Av bestämmelsen framgår att avbrottsersättningen ska avräknas mot eventuellt skadestånd som ska betalas ut på grund av samma elavbrott. Avbrottsersättningen är schabloniserad och ska betalas ut utan dröjsmål medan skadeståndet är individuellt och vanligtvis kräver en viss utredning innan utbetalning kan ske. Därför är det i praktiken oftast avbrottsersättningen som först betalas ut. Det är således viktigt att elnätsföretaget har en särskild rutin vid skadeståndshantering på grund av elavbrott, som berättigar till avbrottsersättning, så att avdrag för avbrottsersättning görs innan skadeståndet betalas ut.

Information

- 2.20 Elnätsföretaget ska informera kunden om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd.**

Närmare bestämmelser om rätten till avbrottsersättning och skadestånd framgår av Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om information avseende avbrottsersättning respektive skadestånd till elanvändare (EIFS 2013:4).

3. Anläggningar

Generella regler

- 3.1 Vardera parten ska hålla sina anläggningar i gott skick och i enlighet med gällande författning samt tillse att deras utförande och drift inte förorsakar störningar eller skador på den andra partens anläggningar eller till dennes nät anslutna apparater.**

Inträffar störning i överföringen på grund av fel i de anläggningar, för vilka en part har driftansvar, ska denne skyndsamt undanröja orsaken till störningen. Part ska omedelbart underrätta den andra parten när felet upptäckts och när det avhjälpes.

Första stycket behandlar parternas möjligheter att ställa krav på varandra om hur de använder och sköter sina anläggningar.

Andra stycket ålägger parterna att skyndsamt undanröja orsaker till störningar. Dessutom åläggs parterna en ömsesidig, omedelbar underrättelseskyldighet.

- 3.2 Vid den i avtalet angivna anslutningspunkten ska part, enligt särskild överenskommelse, upplåta utrymme och anordningar för den utrustning som behövs för anslutning och betjäning av de för anslutningen erforderliga anläggningarna.**

Part, som äger den anläggning i vilken överföringen mäts, är skyldig att utan kostnad för den andra parten dels upplåta utrymme och anordningar för dennes i punkten 3.8 angivna mätanordning, dels framdraga för denna erforderliga ledningar.

Anslutningspunkten till elnätetsföretagets anläggningar kan vara belägen i station som ägs antingen av kunden, av elnätetsföretaget eller av någon som endera part har anlitat. Anslutningspunkten skiljer kundens användaranläggning från elnätetsföretagets överföringsanläggning. Denna punkt överensstämmer inte alltid med uttagspunkten som enligt ellagen är den punkt där en kund som har ett avtal med innehavaren av nätkoncession tar ut el för förbrukning.

Första stycket behandlar frågan om rätt till utrymme för erforderliga anordningar och utrustning. De eventuellt speciella tekniska och ekonomiska villkoren som kan vara förknippade med upplåtelsen förutsätts regleras i avtal skilt från avtalet om anslutning och överföring.

I andra stycket regleras frågan om utrymme och installation för mätanordning.

- 3.3 Parterna har rätt att på egen bekostnad och om utrymme finns, dels sätta upp annan mätutrustning än den i punkten 3.8 angivna mätanordningen, dels vidtaga de övriga åtgärder som kan anses behövliga för kontroll av mängden överförd el.**

Om någon av parterna önskar ytterligare mätutrustning etc. än den som ska ligga till grund för debitering får denne ordna sådan utrustning på egen bekostnad. Dock finns en begränsning på så sätt att det förutsätts att utrymme för utrustningen finns.

- 3.4 Part som har anläggningsdel hos den andra parten svarar själv för skador som förorsakas anläggningsdelen, såvida skadan inte orsakats av den andra partens vårdslöshet.**

Denna bestämmelse har till syfte att klargöra att det är ägaren av respektive anläggningsdelar som ansvarar för att själv teckna försäkring för dessa. Däremot har bestämmelsen inte till syfte att utgöra någon friskrivning för part vid vårdslöshet eller andra liknande situationer.

- 3.5 Vardera parten ska i så god tid som möjligt underrätta den andra parten om sin planering beträffande sådana tekniska förhållanden, som kan ha betydelse för uppbyggnaden och driften av de elektriska anläggningarna.**

Det individuella avtalet medger normalt ändring av t.ex. abonnerad effekt efter initiativ från kunden med förhållandevis kort varsel. Denna bestämmelse tar sikte på att parterna i god tid ska informera varandra om sådana frågor där den andra parten kan behöva väl tilltagen tidsrymd för att ombesörja erforderliga åtgärder.

Bestämmelsen är ömsesidig. Det kan förekomma behov av ändring i kundens anläggning vid t.ex. ökad kortslutningseffekt eller ändrad spänning i anslutningspunkten.

Elnätetsföretagets anläggningar

- 3.6 Elnätetsföretaget drar mot engångsavgift fram erforderliga ledningar till en av elnätetsföretaget vald anslutningspunkt. Elnätetsföretaget äger ledningarna och bestämmer deras läge efter samråd med kunden. Önskar kunden annan anslutningspunkt, annat läge eller ökad kapacitet ombesörjer elnätetsföretaget sådan åtgärd mot särskild ersättning för de merkostnader som därvid uppkommer.**

Med begreppet engångsavgift avses att avgiften är en sådan som utgår vid ett tillfälle. Beloppet kan däremot vara uppdelat på flera delbetalningar.

Innehållet i bestämmelsen är i enlighet med branschpraxis. Uttrycket "efter samråd" innebär att elnätsföretaget inte får besluta innan företaget haft en kontakt med kunden. De behöver dock inte vara överens. Kunden har möjlighet att mot särskild ersättning få sina speciella önskemål uppfyllda.

- 3.7 Elnätsföretagets ledningar är avsedda för elanslutningen och överföringen av el och får inte utan skriftligt tillstånd från elnätsföretaget utnyttjas för annat ändamål.**

Elnätsföretagets ledningar får inte utan tillstånd från elnätsföretaget användas för t.ex. data- och telekommunikation.

- 3.8 Elnätsföretaget har rätt att inom anslutningsfastigheten installera och bibehålla mätare jämte annan för kontroll av förbrukningen erforderlig utrustning, här kallad mätanordningen. Plats för denna väljes av elnätsföretaget efter samråd med kunden och ska upplåtas utan kostnad för elnätsföretaget.**

Mätanordningen är elnätsföretagets egendom eller upplåten till dennes förfogande och får hanteras endast av elnätsföretaget eller någon som denne anlitat.

Det bör understrykas att mätanordningen är elnätsföretagets egendom eller upplåten till dennes förfogande, vilket är en förutsättning för att elnätsföretaget via kronofogdemyndighet ska få tillträde till mätanordningen om kunden motsätter sig tillträde.

Om mätanordningen inte är elnätsföretagets egendom får det genom att kunden fått del av dessa villkor anses att kunden upplåtit mätanordningen till elnätsföretagets förfogande. Villkoren för upplåtelsen kan dock behöva regleras i ett särskilt avtal.

Uttrycket "hanteras endast" betyder att inga ingrepp på mätanordningen får göras utan godkännande av elnätsföretaget eller någon som detta anlitat.

Frågan om skyldighet att mäta överförd el regleras i ellagen och i förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, SFS 1999:716 (mätförordningen).

- 3.9 Kunden ska se till att för denne tillgänglig mätanordning är lätt åtkomlig för elnätsföretaget. Elnätsföretagets plomberingar eller andra spärrdon får inte brytas.**

Elnätsföretagets rätt till tillträde till kundens anläggning och till mätanordningen regleras i 3.16.

- 3.10 Elnätsföretaget ska lämna kunden tillträde till sådana anläggningsdelar som tillhör kunden och som är inrymda hos elnätsföretaget. Kunden ska dessutom lämnas tillträde för avläsning av mätare.**

Mot bakgrund av att kunden kan ha anläggningsdelar inrymda hos elnätsföretaget måste elnätsföretaget tillse att kunden får tillträde till sina anläggningar samt till mätare i de fall sådana finns i elnätsföretagets anläggning.

Kundens anläggning

- 3.11 Alla förekommande arbeten på kundens anläggning ska utföras enligt gällande bestämmelser. För arbetets utförande ska, om inte annat följer av gällande bestämmelser, anlitas behörig elinstallatör.**

Med gällande bestämmelser avses tillämpliga lagar, förordningar och föreskrifter samt övriga bestämmelser exempelvis IBH 14 – "Anslutning av kundanläggningar >1-36 kV till elnätet".

- 3.12 Elinstallationsarbete som medför behov av ny eller ändrad anslutning, eller som medför väsentliga förändringar i kundens uttag av el ska innan arbetet påbörjas skriftligen förämnas till elnätsföretaget av en behörig elinstallatör. Elinstallationsarbetet ska också skriftligen färdigställas till elnätsföretaget av en behörig elinstallatör.**

Bestämmelsen har införts i villkoren p.g.a. att kravet på för- och färdigställsömn har slopats i Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Avsikten är att elnätsföretaget ska kunna behålla kravet på för- och färdigställsömn med dessa villkor som grund, istället för att som tidigare hänvisa till föreskrifterna.

- 3.13 Vid planering av ny- eller ombyggnad av kundens anläggning för den i avtalet angivna spänningen i anslutningspunkten ska kunden inhämta uppgift om de förutsättningar som gäller för anslutning till nätet. Detsamma gäller för kundens övriga anläggningar som är av betydelse för driften av elnätsföretagets anläggningar.**

Kartor, ritningar och övriga uppgifter ska i god tid innan anläggningsarbetena påbörjas överlämnas till elnätsföretaget för granskning. Sådan granskning ska ske utan oskäligt dröjsmål.

Parternas anläggningar har sådant samband med varandra att utbyte av information erfordras för att uppnå tillfredsställande driftförhållanden. I punkten ålägges därför kunden en skyldighet att obligatoriskt inhämta elnätsföretagets förutsättningar inför ny- eller ombyggnad av anläggningar för den i avtalet angivna spänningen i anslutningspunkten.

För arbeten på anläggningar med annan spänningsnivå får kunden bedöma om dessa arbeten har betydelse för driften av elnätsföretagets anläggningar. Det kan vara fråga om driften vid själva arbetets utförande och om driften i fortfarighetstillståndet efter arbetets slutförande.

Andra stycket reglerar kundens skyldighet att lämna sakuppgifter för granskning och elnätsföretagets skyldighet att utföra granskningen utan oskäligt dröjsmål.

- 3.14 Anslutning av kundens anläggning till nätet får endast utföras av elnätsföretaget eller i samråd med detta.**

Anslutning till nätet beslutas av elnätsföretaget och sker alltid på dess ansvar. Givetvis kan elnätsföretaget anlita någon som på dess uppdrag utför själva åtgärden. Vill kunden själv koppla in sin anläggning till nätet får detta ske om kunden och elnätsföretaget är överens.

- 3.15 Kunden får inte koppla samman elnätsföretagets anläggningar med annan kraftkälla eller anläggning om inte annat avtalats.**

Kund som inte har nätkoncession för område eller linje får överföra el till annans anläggning endast om detta medges i författning. Sker sådan överföring ska kunden underrätta elnätsföretaget om detta.

Av säkerhetsmässiga skäl är det viktigt att kunden inte leder in el på nätet utan att detta reglerats i avtal med elnätsföretaget. Exempel på annan kraftkälla är reservkraftsaggregat och småskaliga produktionsanläggningar avsedda att mata in el direkt till kundens anläggning.

Andra stycket innehåller en upplysning om att en kund som har en icke koncessionspliktig anläggning får vidareöverföra el till andra kunder bara om författning medger detta. Kunden måste dock informera elnätsföretaget vid sådan överföring.

3.16 Elnätsföretaget eller någon företag anlitat ska efter samråd med kunden lämnas tillträde till för denne tillgänglig anläggning och mätanordning.

För de fall kunden inom sin anläggning har uttagspunkt som nyttjas av annan elanvändare ska kunden tillse att elanvändaren lämnas tillträde till den mätanordning som tillhör sådan uttagspunkt.

Om kunden motsätter sig att elnätsföretaget eller någon detta anlitat får tillträde till kundens elanläggning eller till mätanordningen som kunden råder över kan elnätsföretaget hos kronofogdemyndighet begära tillträde till anläggningen med stöd av denna bestämmelse.

Andra stycket har tillkommit för att säkerställa att även hyresgäster eller andra nyttjanderättshavare som har egen uttagspunkt inom kundens anläggning, får tillgång till mätanordningen.

3.17 Elnätsföretaget har rätt att göra en besiktning av den anläggning hos kunden som har den i avtalet angivna spänningen i anslutningspunkten.

Om elnätsföretaget vid inkoppling eller besiktning upptäcker felaktigheter i kundens anläggning, ska elnätsföretaget underrätta kunden om detta.

Kunden är skyldig att på egen bekostnad vidtaga de ändringar av sina anläggningar, som i anslutning till ovan nämnd besiktning är erforderliga för att uppnå betryggande driftförhållanden.

En besiktning innebär inte att elnätsföretaget övertar det ansvar och de skyldigheter som kunden eller den som utfört arbete på kundens anläggning kan ha.

Se kommentaren till 3.16 angående tillträde till kundens anläggning. Ordet "en" är en obestämmd artikel och inte ett räkneord. Bestämmelsen om rätt till besiktning är bl.a. till för kontroll av att kundens anläggning inte ska skada elnätsföretagets anläggningar. Rätten att besiktiga är dock begränsad till kundens anläggning med samma spänningsnivå som i anslutningspunkten till elnätsföretagets nät.

Själyfallet ska kunden underrättas om eventuella fel i kundens anläggning som elnätsföretaget upptäcker.

Tredje stycket ålägger kunden en skyldighet att på egen bekostnad rätta till sin anläggning så att betryggande driftförhållanden uppnås.

Fjärde stycket klargör för kunden att denne inte kan åberopa besiktningen för att undgå eget ansvar.

3.18 Inmatning av reaktiv effekt till elnätsföretagets anläggningar får, om inte annat avtalats, endast förekomma tillfälligt och oavsiktligt. På elnätsföretagets begäran ska kunden anpassa driften av sina anläggningar för produktion av reaktiv effekt efter förhållandena beträffande reaktiv effekt på elnätsföretagets anläggning om detta kan ske utan nämnvärd kostnad eller olägenhet för kunden.

Normalt ska inte inmatning av reaktiv effekt ske till elnätsföretagets anläggning. Kunden åläggs att med angivna förutsättningar anpassa driften av sina anläggningar för produktion av reaktiv effekt efter elnätsföretagets anvisningar. I princip innebär villkoret att parterna ska samråda i frågor som berör produktion av reaktiv effekt.

- 3.19 Kunden ska se till att andelen övertoner eller annan påverkan från dennes anläggning på andra kunders eller elnätsföretagets anläggningar inte strider mot god teknisk praxis eller orsakar olägenhet för elnätsföretagets övriga kunder.**

Detta villkor korresponderar med 2.1. Vägledning angående vad som avses med god teknisk praxis kan hämtas ur Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om krav som ska vara uppfyllda för att överföringen av el ska vara av god kvalitet (EIFS 2013:1).

4. Mätning, insamling och rapportering av mätvärden samt fakturering

Mätning

- 4.1 El som överförs till eller från kundens anläggning registreras av elnätsföretagets mätare eller av mätare som elnätsföretaget godkänt.**

Omfattar mätanordningen elmätare med överföring av mätvärden eller pulser till terminal eller centralsystem och den överförda registreringen inte överensstämmer med elmätarens ska elmätarens registrering gälla.

Kundens förbrukning ska, om inte noggrannare mätning begärts, timmätas och timavräknas.

Det är viktigt att framhålla att det är elnätsföretaget som har ansvaret för registreringen av den el som överförs till eller från kunden. Till eller från kunden överförd el ska därför registreras av en av elnätsföretaget godkänd mätare.

I andra stycket klargörs för undvikande av tolkningsproblem att det är elmätarens registrering som ska följas.

- 4.2 Har part anledning förmoda att fel föreligger i mätanordningen ska denne utan oskäligt dröjsmål underrätta andra parten om detta. Kunden har då rätt att påkalla provning av anordningen. Provnings utförs av elnätsföretaget, eller någon elnätsföretaget anlitar, om kunden godtar det. Kunden har dock rätt att begära att provningen kontrolleras eller utförs av opartisk sakkunnig.**

Notera att provningen verkställs av elnätsföretaget om kunden godtar detta. Det innebär att kunden måste tillfrågas om detta innan mätaren tas om hand för provning. Kunden ska således informeras om möjligheten till opartisk provning.

Det bör noteras att kunden enligt 4.4 ska informeras om den beräknade kostnaden för provningen.

- 4.3 Mätarens registrering ska anses godtagbar om avvikelser från rätt värde vid belastningsförhållanden lika dem som varit rådande under den tid fel antas ha förelegat inte är större än de procentsatser om mätnoggrannhet som för olika kategorier anges i vid var tid gällande föreskrifter.**

Frågor om mätnoggrannhet för elmätare regleras i Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2015:1, 2015:2 och 2015:3).

- 4.4 Sker provning på kundens begäran och det då konstateras att mätarens registrering är godtagbar enligt punkten 4.3 ska kunden ersätta elnätsföretaget med högst de självkostnader som uppkommit för provningen. I annat fall bekostas provningen av elnätsföretaget. Elnätsföretaget ska i förväg informera kund som begär provning om beräknad kostnad för provningen.**

I självkostnad ingår provningsavgift, transport- och arbetskostnader samt andra kostnader som elnätsföretaget kan ha för provningen, dock inte påslag för vinst.

Insamling och rapportering av mätvärden samt fakturering

4.5 Insamling av mätvärden ska ske i enlighet med vid var tid gällande författning.

Insamling av mätvärden hos en kund ska, om inte noggrannare mätning begärs, genomföras dagligen. Därutöver ska mätvärden insamlas vid byte av elhandelsföretag, påbörjande och avslutande av elleverans. Vid nyanslutning, permanent fränkoppling och byte av mätare ska mätarens register avläsas.

Om elnätsföretaget inte kan genomföra insamling av mätvärden enligt ovan ska dessa fastställas på annat sätt i enlighet med vid var tid gällande föreskrifter.

Om inte annat framgår av författning ska insamling av mätvärden ske vid tidpunkt och på sätt som bestäms av elnätsföretaget.

En kund som begär att elförbrukningen ska mätas på annat sätt än som ovan angivits ska av elnätsföretaget debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen därvid kräver en annan mätutrustning ska kunden debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten. Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras kunden.

Bestämmelsen bygger på mätförordningen (1999:716) samt mätföreskrifterna.

I mätföreskrifterna används begreppen insamling av mätvärden respektive avläsning av mätvärden. Avläsning av mätvärden innebär att elnätsföretaget manuellt måste läsa av mätaren på plats hos kunden. Se närmare mätföreskrifterna när respektive metod ska användas. Med insamling av mätvärden menas att mätvärden kan avläsas på plats eller samlas in på distans. Vidare används begreppen beräkning respektive uppskattning av mätvärde eller elförbrukning.

Tredje stycket avser den situation då elnätsföretaget inte kan genomföra insamling. I mätföreskrifterna finns då beskrivna alternativ för hur elnätsföretaget ska agera beroende på orsaken till att insamling inte kan ske.

4.6 Elnätsföretagets skyldigheter att rapportera mätvärden regleras i författning.

Enskilda mätvärden från en uttagspunkt som ska timavräknas per dygn ska efter leveransmånadens slut och senast vid fakturering rapporteras till kunden och på begäran till det företag som kunden utsett. Om faktureringen omfattar mer än en månad, och mätsystemet kan leverera mätarställningar, ska vid rapportering även mätarställningar vid varje månadsskifte redovisas.

Elnätsföretaget ska utan särskild kostnad tillhandahålla uppgifter om förbrukning som minst omfattar de senaste tre åren eller innevarande elnätsavtals löptid, om denna är kortare. Dessa uppgifter ska motsvara de intervaller för vilka faktureringsinformation har framställts. Elnätsföretaget ska även på kundens begäran lämna uppgifterna utan särskild kostnad till det företag som kunden utsett. Elnätsföretaget ska utan särskild kostnad för kunden även tillhandahålla uppgifter om förbrukning per dag, vecka, månad och år för en period som minst omfattar de senaste två åren eller innevarande elnätsavtals löptid, om denna är kortare. Elnätsföretaget ska även på kundens begäran lämna uppgifterna utan särskild kostnad till det företag som kunden utsett. Informationen enligt detta stycke ska göras tillgänglig varje kvartal om kunden begär det och i annat fall minst två gånger per år.

Vid påbörjad elleverans eller vid byte av elhandelsföretag (påbörjande eller övertagande av elleverans) ska elnätsföretaget senast 15 vardagar efter att elleverans påbörjats eller övertagits till kund informera om följande:

- tidpunkten för påbörjande eller övertagande av elleverans,
- orsaken till meddelandet (påbörjande eller övertagande av elleverans),
- vilket elhandelsföretag som har avtal om elleverans i uttagspunkten,
- anläggningsidentitet (anl id),
- identitet för nätavräkningsområde (områdes id) samt
- mätaridentitet.

Till berörda elhandelsföretag sker motsvarande rapportering enligt författning.

Andra och tredje stycket speglar innehållet i mätföreskrifterna.

Uppgifterna i fjärde stycket ska sändas till kunden för att denne ska kunna reagera snabbt vid eventuella felaktigheter.

- 4.7 Fakturering ska grundas på insamlade mätvärden. Om särskilda skäl föreligger får dock faktureringen ske preliminärt och baseras på uppskattad mängd överförd el. Den uppskattade mängden överförd el ska då fastställas med ledning av kundens tidigare kända förbrukning samt övriga omständigheter som t.ex. av kunden uppgivna förändringar som kan antas påverka mängden överförd el.**

Om inte särskilda skäl föreligger ska slutfakturan grundas på insamlade mätvärden.

Huvudregeln är att fakturering ska grundas på insamlade mätvärden. I kommentaren till 4.5 förklaras vad som i mätföreskrifterna avses med insamlade mätvärden.

Fakturering får dock ske preliminärt om särskilda skäl föreligger. Med särskilda skäl avses exempelvis att mätvärden inte varit tillgängliga på grund av fel i mät- eller insamlingsutrustningen. Ju längre tid preliminär fakturering tillämpas desto högre blir kraven på att elnätsföretaget ska samla in mätvärden. Det är viktigt att elnätsföretagen tar fram en rutin för hur hanteringen ska gå till när ett mätvärde inte kommer in. En sådan rutin bör innehålla tidpunkt när elnätsföretaget måste genomföra en avläsning på plats. Om de egna försöken att komma åt mätaren misslyckas bör rutinen vidare innebära att ansökan om handräckning till kronofogdemyndighet görs.

Andra stycket innebär att kravet för att få basera fakturan på uppskattad mängd överförd el då avtalsförhållandet upphör är lika som vid den löpande faktureringen.

- 4.8 Om det vid provning eller på annat sätt konstaterats att mätanordningen inte fungerar eller om denna registrerat annan mängd överförd el än den verkliga eller har fel skett vid insamling av mätvärden, uppskattar elnätsföretaget efter samråd med kunden och berörda elhandelsföretag den mängd el som överförts. Uppskattningen ska ligga till grund för elnätsföretagets fakturering.**

Sådan uppskattning får inte ske för längre tid tillbaka än tolv månader från det att felet blev känt av båda avtalsparterna. Har part uppenbarligen känt till omständighet enligt första stycket utan att underrätta den andra parten om detta får uppskattning ske för längre tid.

Har överförd mängd enligt denna punkt uppskattats ska elnätsföretaget meddela detta senast i samband med fakturering.

Kan tidpunkten för felets uppkomst inte fastställas, ska korrigerings ske från det månadsskifte som infallit närmast före den tidpunkt, då felet upptäcktes.

Eftersom både elnätsföretag och elhandelsföretag är beroende av ett korrekt underlag för fakturering är det viktigt att samråd sker med berörda elhandelsföretag i här aktuella fall. Notera att samråd ska ske även med kunden.

Justering får normalt inte ske för längre tid tillbaka än tolv månader. Är det tydligt att part känt till felet längre tid utan att underrätta andra parten om det, får justering ske för längre tid, dock högst tio år, motsvarande den allmänna preskriptionstiden.

Ett normalt förfarande är att elnätsföretaget tar kontakt med kunden när fel upptäcks. Separat brev med förklaring till felorsak/åtgärd och uppskattning som ligger till grund för fakturering skickas senast i samband med fakturering.

Om kunden har fakturerats för mindre mängd överförd el än vad som förbrukats kan rätten att kräva tilläggsbetalning för icke fakturerad mängd överförd el enligt allmänna rättsliga principer i vissa fall ha gått förlorad trots att preskription inte inträtt. Så kan vara fallet om kunden inte insett att faktureringen varit felaktig och detta pågått under lång tid.

4.9 Uppskattad överföring enligt punkten 4.7 eller 4.8 ska fastställas med ledning av kundens tidigare kända mätvärden i uttagspunkten samt övriga omständigheter som kan ha påverkat omfattningen av överföringen.

Övriga omständigheter som ska beaktas kan t.ex. vara kundens upplysning om ändrad elanvändning.

4.10 Har den uppskattade överföringen i något av ovanstående fall baserats på oriktiga antaganden, ska reglering av det felaktigt fakturerade beloppet ske. Regleringen ska normalt ske vid påföljande faktureringsstillfälle.

Denna bestämmelse medger att reglering av felaktigt fakturerat belopp sker vid nästa faktureringsstillfälle oavsett beloppets storlek.

5. Betalning och säkerhet

5.1 Kunden ska betala för att vara ansluten till nätet och för överföring av el. Betalningsskyldigheten omfattar även överföring av el som kunden inte kunnat tillgodogöra sig på grund av fel inom sin anläggning, eller av annan orsak som inte beror på elnätsföretaget.

Betalningsskyldigheten omfattar all överföring av el till kundens anläggning, således även överföring av el som avletts genom olovlig kraftavledning. Uttrycket "annan orsak" avser t.ex. situationen då någon annan olovligen avlett el från kundens anläggning.

5.2 Om kunden börjar ta ut el i uttagspunkten utan att ha något giltigt avtal med ett elhandelsföretag ska kunden betala för elen till det elhandelsföretag som elnätsföretaget är skyldigt att anvisa enligt punkten 8.3, enligt de villkor som detta elhandelsföretag tillämpar.

Denna bestämmelse reglerar fall då en kund börjar ta ut el utan att ha ett giltigt avtal med ett elhandelsföretag. Denna situation kan inträffa t.ex. när en anläggning inte är fränkopplad och en kund börjar ta ut el utan att ha anmält detta. Vid sådant förhållande är kunden enligt 8 kap. 8 § 5 stycket ellagen skyldig att betala för elen till anvisat elhandelsföretag, se även 8 kap. 8a § ellagen. Det bör särskilt påpekas att elnätsföretaget inte har någon skyldighet att hålla anläggningen tillkopplad om det inte finns någon betalande kund i uttagspunkten.

Bestämmelsen är också tillämplig om ett elhandelsföretag häver eller avtalet och anmälan om leverans inte gjorts av något nytt elhandelsföretag. I en hävningsituation åligger det hävande elhandelsföretag att anmäla detta till elnätsföretaget. När detta sker saknar elnätsföretaget möjlighet att fränkoppla anläggningen utan ska anvisa kunden

elleverans från anvisat elhandelsföretag. Först när denne meddelar elnätsföretaget om fränkoppling, t.ex. på grund av att kunden inte ställt skälig säkerhet, kan elnätsföretaget fränkoppla anläggningen.

5.3 Kundens betalning ska vara elnätsföretaget tillhanda senast på den i elnätsföretagets faktura angivna förfallodagen, vilken infaller tidigast 15 dagar efter det att elnätsföretaget avsänt fakturan, om inte annat skriftligen avtalats.

Vid betalning via plus- eller bankgiro är beloppet elnätsföretaget tillhanda när det har bokförts på dess konto.

För att kunden verkligen ska få den angivna betalningstiden är det viktigt att fakturan skickas i omedelbar anslutning till att den framställs och med nyttjande av sådan postgång att försändelsen i normalfallet når kunden inom en till tre vardagar. Även vid e-faktura är det dagen för avsändandet som är avgörande för tidsfristen.

5.4 Sker inte betalning i rätt tid har elnätsföretaget rätt att av kunden, förutom faktura-beloppet, fordra ränta enligt räntelagen från den i fakturan angivna förfallodagen och ersättning för de kostnader som är förenade med dröjsmålet. Hit räknas även kostnader för skriftlig betalningspåminnelse samt kostnader för verkställighet av betalnings- eller annan förpliktelse.

Dröjsmålsränta ska betalas från förfallodagen till dess betalning sker. Enligt räntelagen är dröjsmålsräntan för närvarande åtta procentenheter utöver gällande referensränta. Referensräntan fastställs av Riksbanken två gånger per år, att gälla för det kommande kalenderhalvåret.

Med kostnader för verkställighet osv. avses t.ex. ansökningsavgifter och kostnader hos kronofogdemyndighet och domstol.

5.5 Om elnätsföretaget har skälig anledning att befara att kunden inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har elnätsföretaget rätt att begära godtagbar säkerhet eller förskottsbetalning för fortsatt anslutning och överföring. Säkerhet får dock inte krävas för högre belopp än hälften av den beräknade avgiften under ett år. Förskottsbetalning får inte krävas för mer än beräknade avgifter för nästkommande tremånadersperiod.

Om kunden har ställt säkerhet enligt denna punkt ska deponerade medel placeras på räntebärande konto, skiljt från elnätsföretagets egna tillgångar.

Kravet att elnätsföretaget ska ha "skälig anledning" att befara att kunden inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser innebär att det måste föreligga något objektivt konstaterat förhållande hos kunden som ger grund för elnätsföretaget att anta att förlustrisken är större än normalt och därför anledning för elnätsföretaget att gardera sig mot detta. Upprepade förseningar med betalning av fakturan kan liksom betalningsanmärkning vara skäl att fordra säkerhet eller förskottsbetalning.

Godtagbar säkerhet kan vara t.ex. deposition, borgen eller bankgaranti. Ett annat sätt för en kund att tillgodose elnätsföretagets krav är att lämna förskottsbetalning. Ofta blandas förskott och säkerhet ihop. Dessa företeelser är inte samma sak. Förskott kan sägas vara betalning för ännu inte överförd el, medan säkerhet är något man vid utebliven betalning från kunden kan ta i anspråk för redan överförd el. Ett förskott används omedelbart som betalning när överföring skett medan en säkerhet kan ligga och "vila" länge innan den tas i bruk på grund av att kunden inte betalar. Vanligtvis betalas förskott vid varje faktureringsstillfälle. I praktiken sker detta genom att kunden vid övergången till förskottsbetalning utöver den ordinarie fakturan även betalar för nästkommande fakturaperiod.

Säkerhet får inte begäras för högre belopp än hälften av den beräknade avgiften under ett år och förskottsbetalning får inte begäras för mer än beräknade avgifter för nästkommande tremånadersperiod. Det ska framhållas att storleken på förskottet/säkerheten ska spegla den ekonomiska risk som föreligger enligt elnätsföretagets bedömning. Det innebär att beloppet kan motsvara en kortare tid än den angivna. Observera att beräkningen ska baseras på den aktuella kundens förväntade förbrukning. I den beräknade avgiften ingår också ersättning för t.ex. myndighetsavgifter och skatter.

Vägrar kunden att ställa säkerhet eller lämna förskott kan elnätsföretaget fränkoppla kunden från nätet om inte försummelsen är ringa, se närmare kommentaren till 6.1 och 6.2.

Ett problem kan uppstå om kunden vägrar att ställa säkerhet eller lämna förskott med motivering att elnätsföretaget inte haft skäligen anledning att begära detta. Om det inte är uppenbart för elnätsföretaget att kundens invändning saknar fog eller om elnätsföretaget känner osäkerhet beträffande sin egen ståndpunkt bör fränkoppling på denna grund inte komma i fråga förrän tvisten avgjorts, t.ex. genom ett domstolsutslag.

Sista stycket avser de fall där kunden ställt säkerhet genom att inbetala ett belopp till elnätsföretaget. Detta belopp är kundens egendom och ska därför finnas på ett konto skiljt från elnätsföretagets tillgångar. Det inbetalda beloppet får inte disponeras av elnätsföretaget i annat fall än när kunden uteblivit med betalningen. Kontot ska till sin typ vara räntebärande. Det finns dock inga krav på räntenivån. Räntan är kundens egendom. Elnätsföretaget bör upprätta ett depositionsavtal med kunden som reglerar frågor om hur säkerheten och räntan ska hanteras.

6. Avbrytande av överföring av el (fränkoppling) samt återinkoppling

6.1 Försummar kunden att betala förfallna avgifter, ställa säkerhet eller lämna förskottsbetalning och är försummelsen inte ringa, får elnätsföretaget fränkoppla kundens anläggning från nätet. Fränkoppling får också ske om kunden gör sig skyldig till annan väsentlig försummelse enligt dessa villkor och vad som i övrigt avtalats.

Bestämmelsen kommenteras under 6.2. Se även kommentaren till 5.5 samt Svensk Energis vägledning "Hantering av bristande betalning och andra avtalsbrott - Vid överföring och leverans av el".

6.2 Innan elnätsföretaget vidtar åtgärder med stöd av bestämmelserna i punkten 6.1 ska kunden beredas tillfälle att vidta rättelse.

Avser försummelsen betalning ska kunden ges skäligen tid, minst 15 dagar räknat från anmaning, att betala innan fränkoppling får ske.

Det bör påpekas att som en allmän rättsgrundsats får anses gälla att den vidtagna åtgärden, dvs. fränkopplingen, inte bör vidtas om anledningen till åtgärden är helt oproportionerlig i förhållande till den skada åtgärden kan leda till för motparten.

Fränkoppling får inte vara ett led i inkassoverksamhet utan är ett redskap för att begränsa växande krediter och på sikt ohållbar växande skuldbörda för kunden.

Möjligheten att fränkoppla kundens anläggning på grund av kundens avtalsbrott omfattar endast anläggningar som elöverföring sker till enligt avtalet.

Vad som är försummelse av ringa betydelse får avgöras från fall till fall. Fränkoppling får dock inte användas vid rena bagatellfrågor som t.ex. om betalningsförsummelsen avser ett litet belopp.

Andra väsentliga avtalsbrott kan också leda till fränkoppling, t.ex. vid överträdelse mot 3.15.

Eftersom elnätsföretagets ansvar inte omfattar kunds anläggning kan fränkoppling inte göras på grund av säkerhetsbrister i denna. I stället bör anmälan göras till Elsäkerhetsverket som kan förelägga kunden att vidta åtgärder. I sista hand kan Elsäkerhetsverket begära att elnätsföretaget fränkopplar anläggningen.

Anmaning kan ske genom brev med vanlig post. Anmaningen ska innehålla uppgift om att utebliven betalning medför att kunden blir fränkopplad och när detta tidigast kommer att ske.

6.3 Fränkoppling får även ske när kunden åsidosätter villkor i avtal beträffande den el som elnätsföretaget överför till kunden och åsidosättandet medför rätt för elhandelsföretaget att begära fränkoppling. Ansvaret för att rätten till fränkoppling föreligger åligger alltid den som begärt åtgärden.

Har kunden, efter fränkoppling som skett enligt första stycket, bytt elhandelsföretag får elnätsföretaget inte vägra kunden återinkoppling.

Elnätsföretaget är det företag som faktiskt kan utföra fränkoppling. Det finns dock behov för andra än elnätsföretaget att få en fränkoppling utförd. Anvisat elhandelsföretag har alltid en sådan anledning vid väsentligt avtalsbrott eftersom detta vid hävning ånyo kommer att anvisas leveransen till samma kund. Övriga elhandelsföretag har ett sådant behov i det fall avtalet med kunden inte hävs vid kundens väsentliga avtalsbrott.

Eftersom ansvaret för att det finns en balansansvarig åvilar elhandelsföretaget och detta har en leveransplikt enligt ellagen som inte upphör på grund av att balansansvarig saknas finns ingen möjlighet att få kunden fränkopplad på grund av att balansansvarig saknas.

Om kunden bytt elhandelsföretag (gäller även byte från anvisat elhandelsföretag till annat elhandelsföretag) får elnätsföretaget vägra kunden återinkoppling bara om elnätsföretaget har egen grund för att hålla kunden fränkopplad (dvs. själv iakttagit bestämmelserna för fränkoppling).

Enligt ellagen (och EL 2012 N (rev)) får ett elhandelsföretag endast träffa avtal om försäljning med den kund som också har elnätsavtalet för uttagspunkten. För att elnätsföretaget enligt denna bestämmelse ska kunna fränkoppla kundens anläggning på elhandelsföretagets begäran måste den försumlige kunden också vara kund till elnätsföretaget.

6.4 Fränkoppling får inte ske för fordran till den del den är föremål för tvist.

En fordran anses vara tvistig först när kunden framställer en invändning i sak som kan sägas ha rättslig relevans. Är fordringen endast delvis tvistig kan den del av fordringen som inte är tvistig, om övriga förutsättningar är uppfyllda, föranleda att elöverföringen avbryts.

6.5 Återinkoppling sker först då kunden uppfyllt samtliga sina förpliktelser enligt avtalet, erlagt ersättning för elnätsföretagets kostnader som föranletts av åtgärder för fränkoppling och återinkoppling samt erlagt eventuellt begärd säkerhet eller förskottsbetalning.

Att kunden ska ha uppfyllt samtliga sina förpliktelser innebär vid t.ex. betalningsförsummelse att inte bara fordrat kapitalbelopp utan även ränta och ersättning för kostnader ska ha betalats. Om skäl därtill föreligger kan även en vägran att ställa säkerhet eller lämna förskott utgöra skäl till att vägra återinkoppling.

Alla kostnader som kan hänföras till åtgärder som föranletts av fränkoppling och återinkoppling ska ersättas.

Elnätsföretagets ansvar omfattar inte kunds anläggning. Elnätsföretaget kan därför inte ställa krav på att anläggningen besiktigas av behörig elinstallatör innan återinkoppling sker.

7. Upplåtelse av mark, m.m.

Avseende detta kapitel se även Svensk Energis policy för markåtkomst.

- 7.1 För utförande och bibehållande av elnätsföretagets anläggningar för överföring av el inom elnätsföretagets område för nätkoncession ska kunden upplåta mark i erforderlig mån och lämna elnätsföretaget tillträde till berörda fastigheter. Häre ingår rätt för elnätsföretaget att underhålla och reparera anläggningarna samt att fälla träd och buskar, som utgör fara eller hinder för anläggningarna. Skälig hänsyn ska därvid tas till kundens intressen.**

Bakgrunden till detta avtalsvillkor är behovet av att bygga ut eller bibehålla ledningsnätet till följd av elnätsföretagets lagenliga skyldighet att ansluta kunderna till detta. Genom bestämmelsen får elnätsföretaget en avtalsgrundad rätt till tillträde och rätt att bibehålla ledningarna på kundens mark. Vägrar kunden att upplåta mark måste frågan prövas enligt ledningsrättslagen (1973:1144). Vid den prövningen kan dessa allmänna avtalsvillkor åberopas. Se även 7.6. Bestämmelsen i 7.1 kan även användas när elnätsföretaget vill skaffa sig tillträde till berörda fastigheter för röjning, reparation m.m.

Innan elnätsföretaget utför arbete på kundens fastighet måste företaget inhämta kundens medgivande. Vägrar kunden detta kan elnätsföretaget med stöd av sin avtalsenliga rätt begära handräckning hos kronofogdemyndighet för tillträde till fastigheten.

- 7.2 Kunden ska erhålla ersättning enligt gällande författningar och praxis för skador till följd av åtgärder enligt punkten 7.1.**

Är elnätsföretagets anläggningar avsedda uteslutande för anslutning och överföring av el till kundens anläggning lämnas ersättning endast för tillfälliga skador.

Ersättning lämnas inte i något fall för obetydliga tillfälliga skador.

Till praxis hör bland annat framtagna normer för värdering av skogs- och åkermark.

Med tillfälliga skador avses skador som uppkommer vid arbeten på anläggningarna, som t.ex. hjulspår efter traktor eller dylikt i gräsmatta, påkörd grindstolpe m.m. Är den tillfälliga skadan endast obetydlig ersätts den inte.

- 7.3 Kunden får inte uppföra byggnad, ändra marknivån eller vidta andra åtgärder som äventyrar elsäkerheten, funktionen eller driften av elnätsföretagets anläggningar.**
- 7.4 Om någon av parterna begär flyttning eller ändring av elnätsföretagets i punkterna 3.8 och 7.1 nämnda anläggningar eller vidtager åtgärd, som kräver sådan flyttning eller ändring, ska den andra parten medverka till att flyttningen eller ändringen genomförs i den utsträckning så kan ske. Härav föranledda kostnader ska betalas av den part som begärt eller förorsakat flyttningen eller ändringen. Beslut i planfråga av kommun enbart i kommunens egenskap av planmyndighet medför inte för kommunen sådan betalningsskyldighet, som avses i denna punkt.**
- 7.5 Om elnätsföretagets anläggning inte är i funktion och inte heller i framtiden ska användas ska elnätsföretaget på egen bekostnad avlägsna anläggningen om kunden begär det och anläggningen innebär väsentligt men för denne.**

Begreppet "men" har inte närmare prövats i praxis. Det torde dock krävas att kunden kan påvisa någon form av faktisk olägenhet, hinder eller liknande förhållanden.

- 7.6 **Kunden är skyldig att på begäran teckna servitutsavtal eller medverka till att elnätsföretaget erhåller ledningsrätt för sina anläggningar samt att verka för att elnätsföretaget till säkerhet för servitutsavtal erhåller inskrivning i fastigheten.**
- 7.7 **Innehar kunden fastighet med annan rätt än äganderätt ska vad som ovan är föreskrivet gälla i tillämpliga delar. Kunden ska verka för att elnätsföretaget tillförsäkras samma rättigheter som om kunden varit ägare till fastigheten.**

Med uttrycket "annan rätt än äganderätt" avses tomträtt, arrende eller annan nyttjanderätt.

8. Byte och anvisning av elhandelsföretag

- 8.1 **Byte av elhandelsföretag ska genomföras utan särskild kostnad för kunden.**

Det åligger elnätsföretaget att genomföra byte av elhandelsföretag enligt anmälan från det nya elhandelsföretaget som kunden valt.

Elnätsföretaget är skyldigt att genomföra bytet till den dag elhandelsföretaget och kunden kommit överens om såvida anmälan från elhandelsföretaget skett senast 14 dagar innan bytet ska genomföras.

Om byte av elhandelsföretag och/eller balansansvarig inte skett på föreskrivet sätt kommer det tidigare elhandelsföretaget att fortsätta leveransen, respektive balansansvaret att kvarstå på den tidigare balansansvarige tills bytet kan äga rum.

Första stycket motsvarar 11 kap. 19 § ellagen och innebär ett förbud mot att ta ut en särskild avgift för att genomföra bytesprocessen. Ellagens bestämmelse avser konsument men samma princip gäller även för näringsidkare.

Närmare bestämmelser för hur byte genomförs framgår av mätföreskrifterna 9 och 10 kap.

Bestämmelsen i tredje stycket följer av att ett elhandelsföretag har rätt att få överta en elleverans 14 dagar efter anmälan enligt 8 kap. 6 § andra stycket ellagen. Detta innebär att elnätsföretaget får motsvarande skyldighet att genomföra bytet senast 14 dagar från att anmälan skett. Bestämmelsen avser det fall då en befintlig kund vill byta elhandelsföretag. Däremot gäller inte bestämmelsen vid påbörjande av elleverans, t.ex. vid inflyttning.

Byte av balansansvarig regleras enligt 8 kap. 9 § ellagen. Tidigare gällde samma tidsfrister vid byte av elhandelsföretag och balansansvarig. Numera finns två olika tidsfrister vid byte av balansansvarig beroende på om bytet sker p.g.a. byte av elhandelsföretag eller om bytet sker av andra skäl. Vid kundens byte av elhandelsföretag gäller tidsfristen 14 dagar. Vid byte av andra skäl gäller tidigare regler om byte vid månadsskifte.

Beträffande byte av balansansvarig gäller att om någon anmälan inte sker så medför det att den befintliga balansansvariges ansvar gentemot Svenska kraftnät fortsätter att gälla. Dessutom fortsätter elnätsföretaget att sända resultaten av beräkningar och mätningar till den befintliga balansansvarige.

Enligt 8 kap. 4 § ellagen måste ett elhandelsföretag för att få leverera el ha en balansansvarig för elleverans i kundens uttagpunkt. Eftersom elhandelsföretag och balansansvarig kan vara olika juridiska personer kan det uppstå situationer då den balansansvarige på grund av avtalsbrott från elhandelsföretagets sida häver avtalet med detta eller att den balansansvarige på grund av försummelse mot Svenska kraftnät inte längre får vara balansansvarig eller försatts i konkurs eller liknande omständigheter. I 8 kap. 4 e-g §§ finns bestämmelser om återställande av balansansvar respektive anvisning av elhandelsföretag när det ej är möjligt att återställa balansansvaret.

Enligt 8 kap. 5 § ellagen måste elhandelsföretaget fortsätta elleveransen tills ett korrekt byte av elhandelsföretag ägt rum, kunden inte längre vill ha el i uttagspunkten eller att elleveransen får avbrytas på grund av kundens avtalsbrott.

8.2 Det åligger elnätsföretaget att efter att anmälan om nytt elhandelsföretag eller ny balansansvarig inkommit underrätta anmälände elhandelsföretag om anmälan är fullständig eller ofullständig.

Vid fullständig anmälan ska elnätsföretaget bekräfta lämnade uppgifter samt om anmälan avser nytt elhandelsföretag ange beräknad årsförbrukning i uttagspunkten. Vid ofullständig anmälan ska det av underrättelsen framgå vad som är ofullständigt/felaktigt i anmälan.

Denna bestämmelse är tänkt att spegla vad som stadgas i 10 kap. 2 och 3 §§ mätföreskrifterna. Observera dock att ett kvittensmeddelande även kan ha innebörden att anmälan från elhandelsföretaget är fullständig men att den kommer att bevakas avseende registrering av elanvändarens nätavtal. Detta betyder att elanvändaren vid tidpunkten för elhandelsföretagets anmälan inte finns registrerad på aktuell anläggning. Anmälan kommer således inte att resultera i ett byte av elhandelsföretag eller balansansvarig om sådan registrering ej sker. För komplett information om innehåll i underrättelsen, se 10 kap. 2 § i mätföreskrifterna. Bestämmelsen har tagits in i dessa villkor med anledning av införandet av ersättningsbestämmelsen i 2.11.

8.3 Om en kund saknar avtal om elleverans med ett elhandelsföretag är elnätsföretaget enligt lag skyldigt att anvisa kunden ett sådant (anvisat elhandelsföretag).

Elnätsföretaget ska utan dröjsmål underrätta kunden om vilket elhandelsföretag som anvisats och om kundens möjligheter att byta elhandelsföretag.

Bestämmelsen återger regeln i 8 kap. 8 § ellagen.

I vissa fall kan kunden ha ett avtal med elnätsföretaget, utan att ha hunnit skaffa sig ett avtal med ett elhandelsföretag. Detta kan t.ex. inträffa vid ny- och återanslutning eller återinkoppling av en anläggning, samt vid nyinflyttning. I dessa situationer kan kunden komma att sakna elhandelsföretag som kan utpekats som leveranspliktigt. För att elnätsföretaget ska kunna fullgöra sin anvisningsskyldighet måste det i förväg ha träffat avtal med ett eller flera elhandelsföretag som åtar sig att leverera el till kunder som saknar avtal med ett elhandelsföretag.

Notera att det föreligger anvisningsskyldighet även i de fall kundens elhandelsföretag saknar balansansvarig och inte förmår skaffa någon ny balansansvarig enligt gällande regelverk (se ellagen 8 kap. 4 c-g §§).

För elnätsföretagets underrättelse till kunden om anvisning finns ett hjälpmedel i form av ett standardbrev som utarbetats av Svensk Energi. Observera att även innebörden av en anvisning ska beskrivas i underrättelsen.

Vad som avses med begreppet "utan dröjsmål" har prövats av Energimarknadsinspektionen. Myndigheten kom fram till att underrättelsen i princip ska skickas direkt när kunden får en anvisad elhandlare och om kunden inte underrättats inom en vecka, 7 dagar, ansågs det under inga omständigheter vara utan dröjsmål.

8.4 Lämnar elnätsföretaget en anvisning enligt punkten 8.3 till kunden ska elnätsföretaget samtidigt underrätta det anvisade elhandelsföretaget om detta.

Bestämmelsen gör kunden uppmärksam på att elnätsföretaget underrättar det anvisade elhandelsföretaget om att en anvisning skett.

Notera att reglerna i 8 kap. 4 c-g §§ i ellagen, i fråga om anvisning vid avsaknad av balansansvarig, också ställer krav på informationsåtgärder.

9. Avgiftsändring m.m.

- 9.1 Om elnätsföretagets kostnader för anslutningen och överföringen skulle ändras genom särskild skatt eller av myndighet föreskriven avgift eller genom ny eller ändrad lagstiftning eller förordning eller genom annan åtgärd från det allmännas sida, får avgifterna justeras i enlighet med kostnadsändringen om hänsyn inte tagits härtill i avtalet vid bestämmande av avgifterna.**

Bestämmelsen skiljer sig i viss mån från regleringen i NÄT 2012 N (rev). Detta har sin förklaring bl.a. i att det till högspänningsvillkoren alltid finns ett enskilt avtal som kan ha beaktat sådana förändringar som generellt regleras här.

- 9.2 Energimarknadsinspektionen är tillsynsmyndighet enligt ellagen och kan bl.a. utöva tillsyn över elnätsföretagens nättariffer för överföring av el. Vidare kan villkor och pris för anslutning prövas av Energimarknadsinspektionen.**

Bestämmelsen följer av ellagen.